

MojPosao

Otuđivanje uredskog materijala

Zagreb, ožujak 2007.

Sadržaj

1.	Uvod	1
2.	Učestalost otuđivanja	1
3.	Što se otuđuje	5
4.	Koliko je otuđivanje loše?	7
5.	Razlozi otuđivanja	9
6.	'Uhvaćeni na djelu'	11
7.	Posljedice otuđivanja	12
8.	Prijava otuđivanja	13
9.	Sprječavanje otuđivanja	14

Popis grafikona

Grafikon 1.	Jeste li u zadnjih godinu dana otuđili nešto iz tvrtke u kojoj radite?	1
Grafikon 2.	Otuđivanje prema djelatnostima	2
Grafikon 3.	Otuđivanje prema veličini tvrtke	2
Grafikon 4.	Otuđivanje prema mjesečnim neto primanjima	3
Grafikon 5.	Otuđivanje prema regijama	3
Grafikon 6.	Je li netko ikada otuđio nešto Vaše s Vašeg radnog mjesta?	4
Grafikon 7.	Je li netko ikada otuđio nešto Vaše s Vašeg radnog mjesta (prema otuđili/nisu otuđili)?	4
Grafikon 8.	Koliki postotak zaposlenika u Vašoj tvrtki smatrate da je otuđio neki predmet iz tvrtke?	5
Grafikon 9.	Što ste otuđili? (moguće više odgovora)	6
Grafikon 10.	Što ste otuđili - prema spolu (moguće više odgovora)	7
Grafikon 11.	Jeste li razmišljali o stvarima koje ste otuđili kao o krađi?	7
Grafikon 12.	Smatrate da je otuđivanje stvari iz ureda:	8
Grafikon 13.	Smatrate da je otuđivanje stvari iz ureda - prema otuđili/nisu otuđili	9
Grafikon 14.	Smatrate da je otuđivanje stvari iz ureda - prema dobi:	9
Grafikon 15.	Razlozi otuđivanja - poslodavci/posloprimci (moguće više odgovora)	10
Grafikon 16.	Razlozi otuđivanja prema spolu (moguće više odgovora):	11
Grafikon 17.	Jeste li ikada 'uhvatili na djelu' zaposlenika/ jeste li bili 'uhvaćeni na djelu'?	11
Grafikon 18.	Tko vas je 'uhvatio na djelu'?	12
Grafikon 19.	Posljedice otuđivanja - poslodavci/posloprimci	12
Grafikon 20.	Smatrate li da je potrebno otpustiti osobu koja je otuđila nešto iz tvrtke?	13
Grafikon 21.	Biste li prijavili svog kolegu nadređenoj osobi iz tvrtke?	13
Grafikon 22.	Prijava kolege nadređenoj osobi u ovisnosti o vlastitom otuđivanju	14
Grafikon 23.	Kako bi se otuđivanja ovog tipa mogla spriječiti (moguće više odgovora)?	14

1. Uvod

Istraživanje o otudivanju uredskog materijala proveo je MojPosao (www.MojPosao.net) u veljači 2007. godine na više od 1000 posloprimaca i 70 poslodavaca.

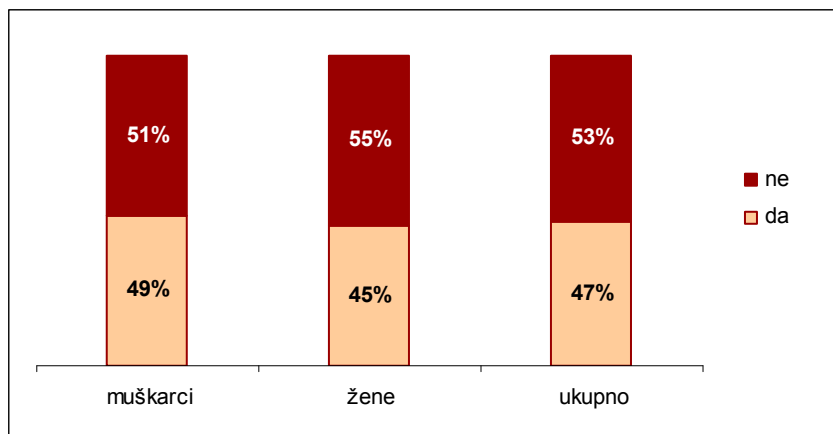
Cilj istraživanja bio je ispitati koliko je često otudivanje uredskog materijala i u kojim razmjerima se to događa, što o tome misle zaposlenici i poslodavci te kakve posljedice takvo ponašanje može imati.

2. Učestalost otudivanja

Čak 47% ispitanih posloprimaca priznalo je da je u zadnjih godinu dana otuđilo nešto iz tvrtke u kojoj rade. Podjednako je muškaraca i žena koji otuđuju uredski materijal (49% muškaraca i 45% žena).

"Neće ni primijetiti da nema, uvijek naručuju isto ..." – komentar sudionika

Grafikon 1. Jeste li u zadnjih godinu dana otuđili nešto iz tvrtke u kojoj radite?

Najviše se otuđuje u sljedećim djelatnostima: **turizam i ugostiteljstvo** s 58% ispitanika koji su priznali da otuđuju iz tvrtke u kojoj rade, **poslovno savjetovanje i ispitivanje tržišta** s također 58%, zatim **promet i prijevoz** s 56% i **državna uprava** s 54%. Najmanje se otuđuje u području znanosti, obrazovanja i odgoja (45%) te u ICT djelatnosti gdje je 40% ispitanika zaposlenih u toj djelatnosti izjavilo da otuđuje stvari iz tvrtke.

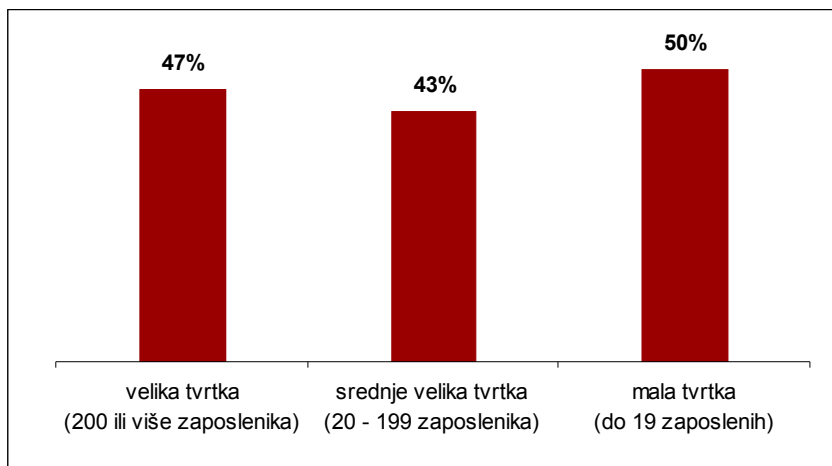
Na sljedećem grafikonu prikazani su samo **pozitivni odgovori** na pitanje 'Jeste li u zadnjih godinu dana otuđili nešto iz tvrtke u kojoj radite?'.

Grafikon 2. Otudivanje prema djelatnostima

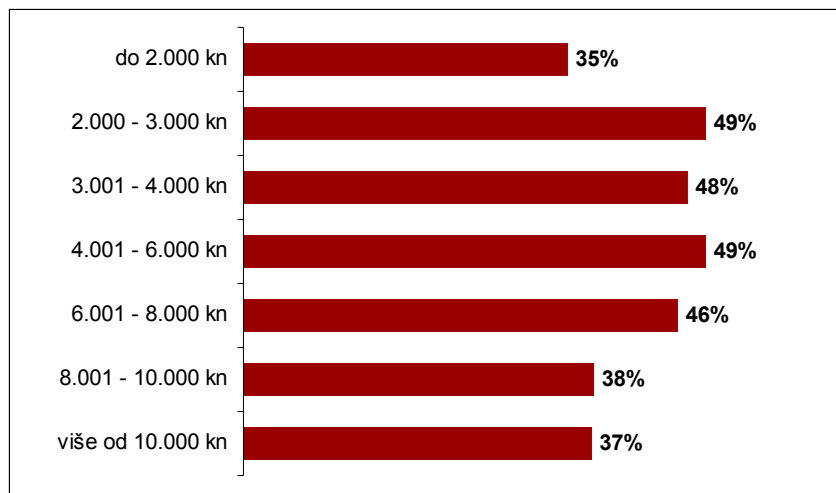
Većih razlika u učestalosti otuđivanja nema s obzirom na veličinu tvrtke. Ta pojava tek je nešto češća u malim tvrtkama (do 19 zaposlenih) u kojima otuđuje 50% ispitanika, dok je najrjeđa u srednje velikim tvrtkama (od 20 do 199 zaposlenih) u kojima otuđuje 43% ispitanika.

Grafikon 3. Otudivanje prema veličini tvrtke

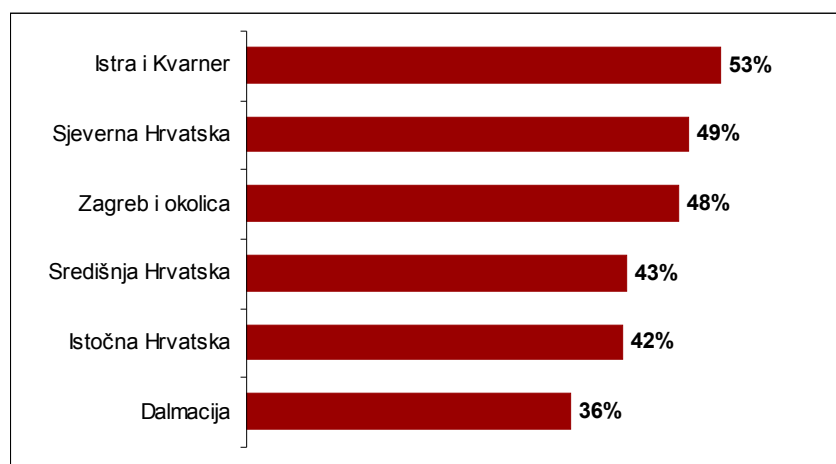
Iako je otuđivanje uredskog materijala prisutno kod svih platnih razreda, pokazalo se da ispitanici koji imaju neto plaću **manju od 2.000 kuna** mjesečno (35%) i oni s neto plaćom **višom od 8.000 kuna mjesečno** (38%) prosječno manje otuđuju od onih ispitanika koji imaju neto plaću između dvije i osam tisuća kuna (njih prosječno 48% otuđuje uredski materijal).

Grafikon 4. Otudivanje prema mjesečnim neto primanjima

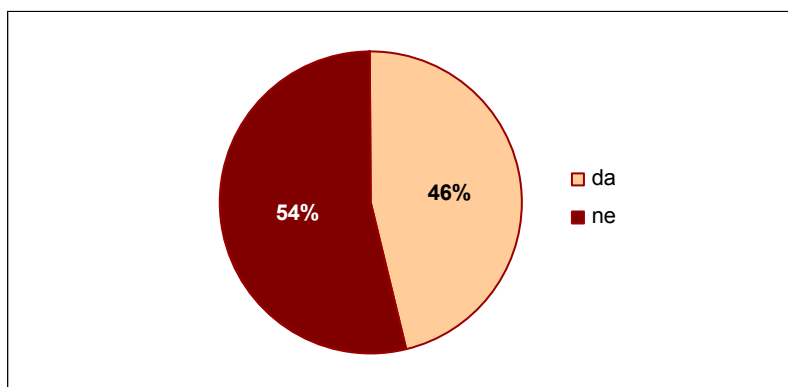
Najviše ispitanika iz Istre i Kvarnera, njih 53%, izjavilo je da su u zadnjih godinu dana otuđili nešto iz tvrtke u kojoj rade dok ih je **najmanje u Dalmaciji** – samo 36%. U ostalim regijama ispitanici su u zadnjih godinu dana otuđivali podjednako, u prosjeku 46%.

Grafikon 5. Otudivanje prema regijama

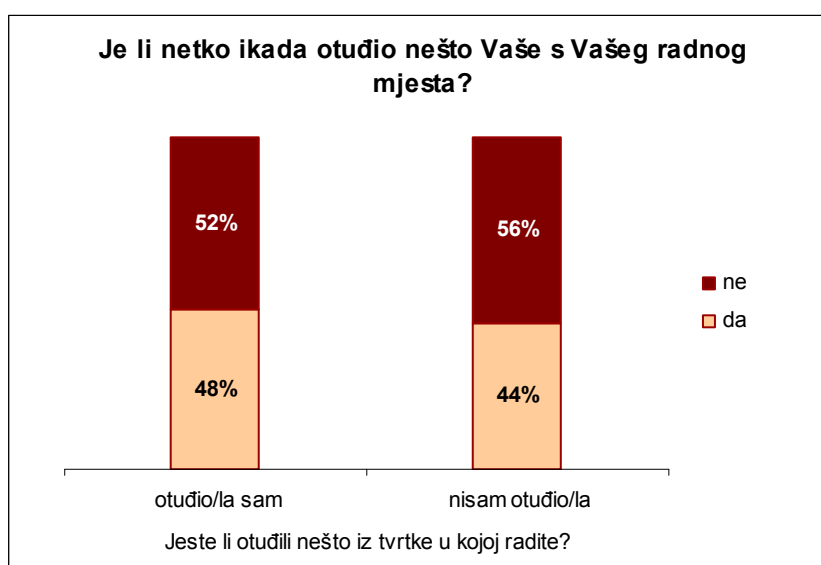

Na pitanje '**Je li netko otuđio nešto Vaše s Vašeg radnog mjesta?**' 46% posloprimaca odgovorilo je potvrdno. Podjednak je postotak ispitanika koji su u zadnjih godinu dana nešto otuđili iz tvrtke bez obzira je li njima samima nešto otuđeno ili nije, tj. nestanak vlastitih stvari s radnog mjesta nije razlog otuđivanja stvari iz tvrtke.

Grafikon 6. Je li netko ikada otuđio nešto Vaše s Vašeg radnog mjesta?

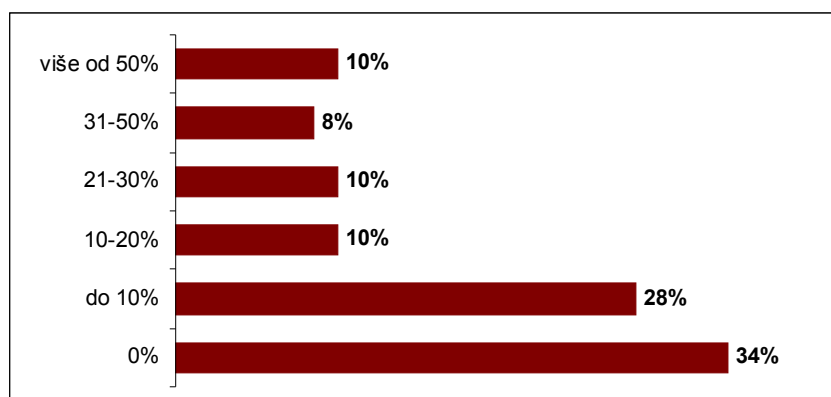
Grafikon 7. Je li netko ikada otuđio nešto Vaše s Vašeg radnog mjesta (prema otuđili/nisu otuđili)?

Očito je da postoji doza nepovjerenja poslodavaca u svoje zaposlenike jer **66% poslodavaca smatra kako dio zaposlenika otuđuje uredski materijal iz tvrtke.**

Dok samo 34% poslodavaca potpuno odbacuje mogućnost otuđivanja uredskog materijala, 28% poslodavaca smatra kako uredski materijal otuđuje do 10% zaposlenika; 10% poslodavaca smatra da uredski materijal otuđuje između 10 i 20% zaposlenika, te također isti postotak poslodavaca smatra da između 21 i 30% zaposlenika otuđuje uredski materijal. Nešto manje poslodavaca, njih 8%, smatra da između 31 i 50% zaposlenika otuđuje stvari iz tvrtke, a čak 10% poslodavaca smatra da iz tvrtke otuđuje više od polovice zaposlenika.

Grafikon 8. Koliki postotak zaposlenika u Vašoj tvrtki smatrate da je otuđio neki predmet iz tvrtke?

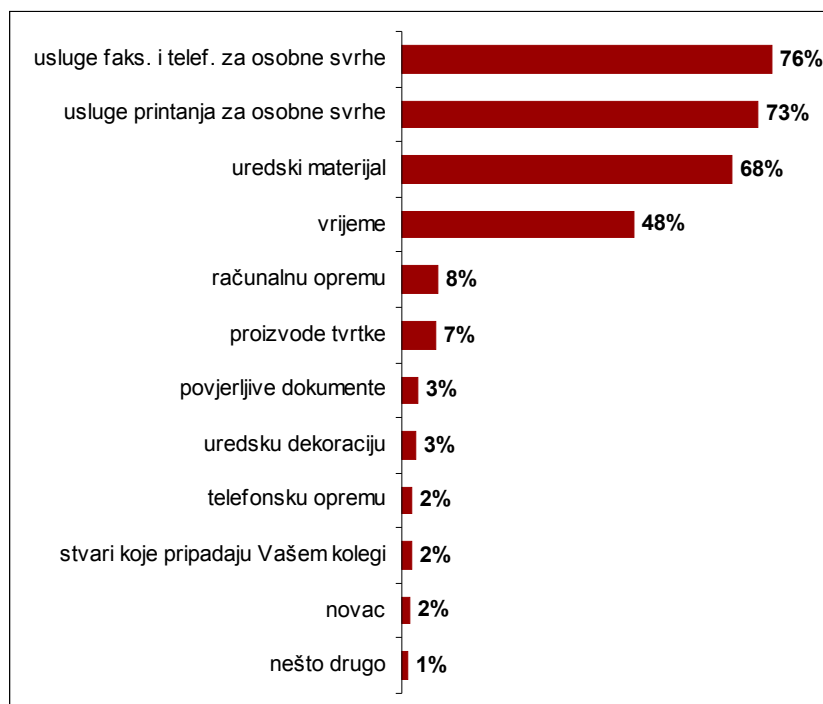
3. Što se otuđuje

Najčešće se otuđuje:

- **usluge faksiranja i telefoniranja za osobne svrhe** – 76% ispitanika (od onih koji otuđuju)
- **usluge printanja za osobne svrhe** - 73%
- **uredski materijal** (olovke, spajalice i slično) – 68%
- **vrijeme** (kašnjenje, duža pauza za ručak i slično) – 48%
- računalna oprema – 8%
- proizvodi tvrtke – 7%

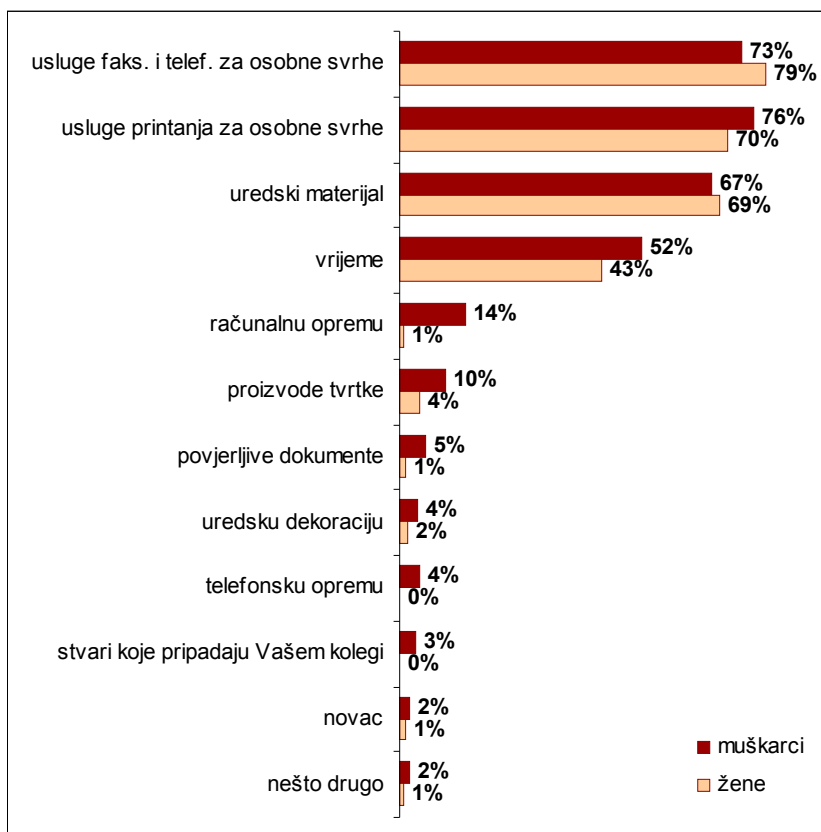
Najmanje je onih ispitanika koji su izjavili da otuđuju povjerljive dokumente (3%), uredsku dekoraciju (3%), telefonsku opremu (2%), stvari koje pripadaju kolegi (2%) i novac (2%), a nešto drugo je navelo samo 1% ispitanika.

Grafikon 9. Što ste otuđili? (moguće više odgovora)

Uglavnom je neznatna razlika između muškaraca i žena po tome što otuđuju. I jedni i drugi najčešće koriste usluge faksiranja i telefoniranja za privatne potrebe, žene nešto više od muškaraca (79% žena u odnosu na 73% muškaraca), te usluge printanja za osobne svrhe (76% muškaraca u odnosu na 70% žena). Uredski materijal (olovke, spajalice i slično) otuđilo je podjednako muškaraca (67%) i žena (69%). Otudivanje vremena (kašnjenje na posao, produživanje stanke za ručak i slično) prakticiralo je u prosjeku nešto više muškaraca (52%) nego ispitanih žena (43%). **Muškarci su u većoj mjeri od žena otuđivali računalnu opremu** (14% muškaraca u odnosu na 1% žena) i **proizvode tvrtke** (10% muškaraca u odnosu na 4% žena).

Grafikon 10. Što ste otuđili - prema spolu (moguće više odgovora)

4. Koliko je otuđivanje loše?

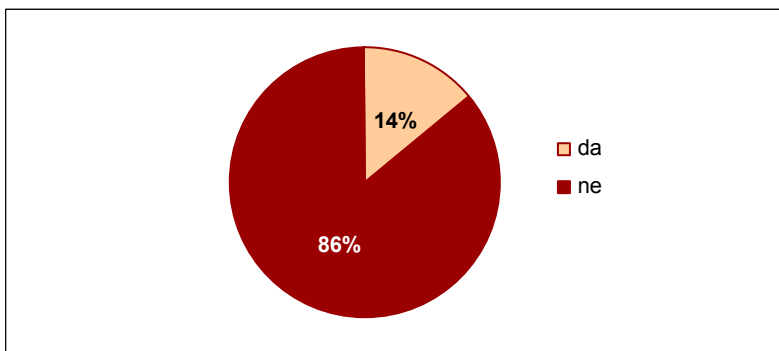
Većina ispitanika, njih čak 86%, ne razmišlja o otuđenju uredskog materijala kao o krađi. Komentar ispitanika koji se odnosi na usluge telefoniranja i printanja za osobne potrebe:

"Nitko nije prigovorio ili stavio restrikciju na 'usluge' koje sam koristila."

Otuđivanje uredskog materijala ispitanici su skloni pravdati uspoređujući se s drugim zaposlenicima koji to također čine:

"Da nitko ne uzima ne bih ni ja, ali kad svi mogu, zašto ne bih i ja?"

Grafikon 11. Jeste li razmišljali o stvarima koje ste otuđili kao o krađi?

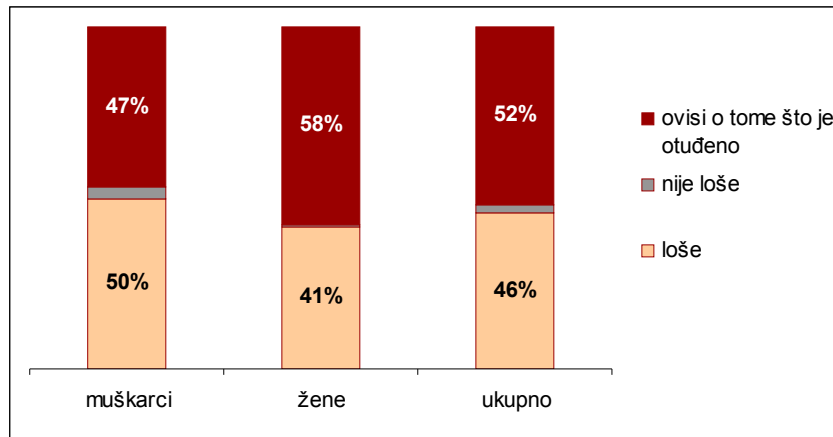
Da je otuđivanje stvari iz ureda loše smatra ukupno 46% ispitanika. Samo neznatan postotak ispitanika, njih 2%, smatra da to nije loše.

Većina ispitanika, njih 52%, smatra da podjela na 'loše' i 'nije loše' ovisi o tome što je otuđeno. Ispitanici razlikuju otuđivanje uredskog materijala (olovke, spajalice,...) od otuđivanja 'ozbiljnije' uredske opreme kao što su npr. računala i računalna oprema:

"Ako otuđim olovku, nikome ništa. Ako otuđim radni stol i okrivim nekog drugog, to je već loša stvar."

Manje žena, njih 41%, u odnosu na 50% muškaraca smatra da je otuđivanje uredskog materijala loše.

Grafikon 12. Smatrate da je otuđivanje stvari iz ureda:

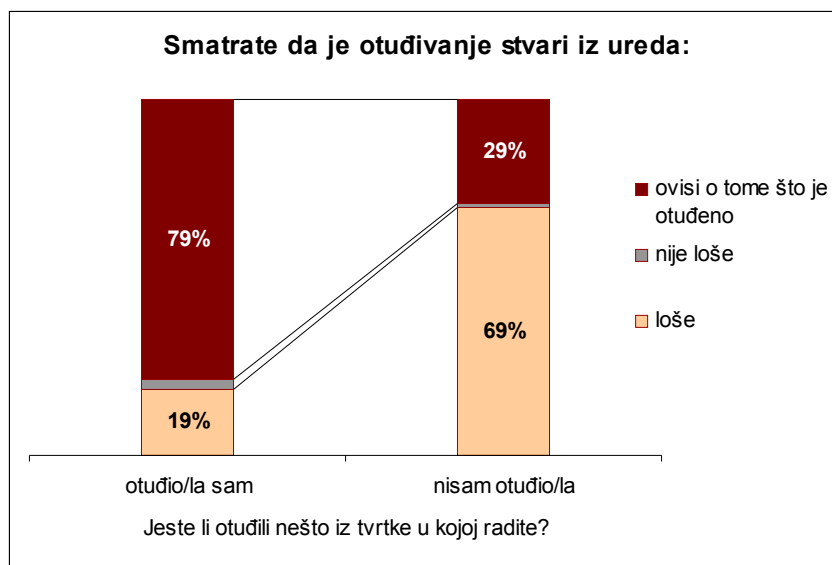

Potpuno različita mišljenja o otuđivanju imaju ispitanici koji su nešto otuđili i oni koji nisu. Tek 19% onih koji su otuđili misle da je to loše naspram 69% onih koji nisu otuđili. Čak 79% onih koji su otuđili smatra da je otuđivanje loše ovisno o tome što je otuđeno, dok to smatra samo 29% onih koji nisu ništa otuđili.

Ispitanici koji o otuđivanju ne razmišljaju u terminima materijalne vrijednosti, smatraju ga lošim, bez obzira što se otuđuje:

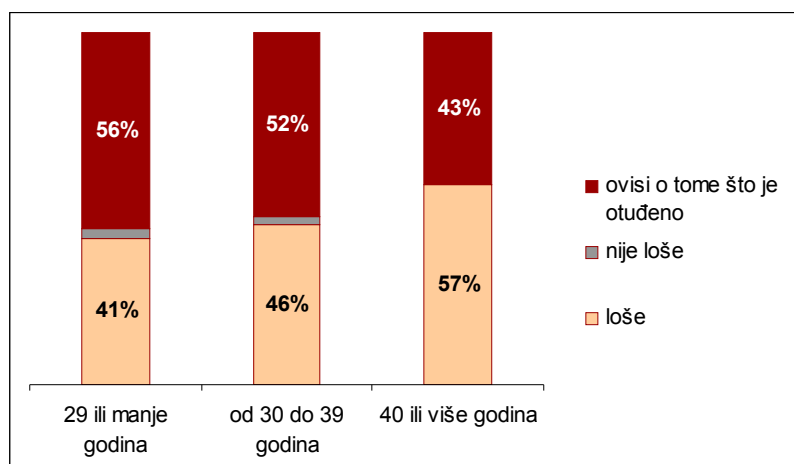
"Uzimanje i zadržavanje s namjerom protupravnog prisvajanja za sebe tuđe stvari je krađa."

Grafikon 13. Smatrate da je otuđivanje stvari iz ureda - prema otuđili/nisu otuđili

Da je otuđivanje uredskog materijala loše smatra samo 41% mlađih ispitanika (29 ili manje godina) dok je taj postotak znatno veći kod ispitanika s 40 ili više godina starosti (57%). Mlađi ispitanici češće će od starijih vagati je li otuđivanje loše ovisno o tome što je točno otuđeno (56% mlađih, u odnosu na 43% starijih ispitanika).

Grafikon 14. Smatrate da je otuđivanje stvari iz ureda - prema dobi:

5. Razlozi otuđivanja

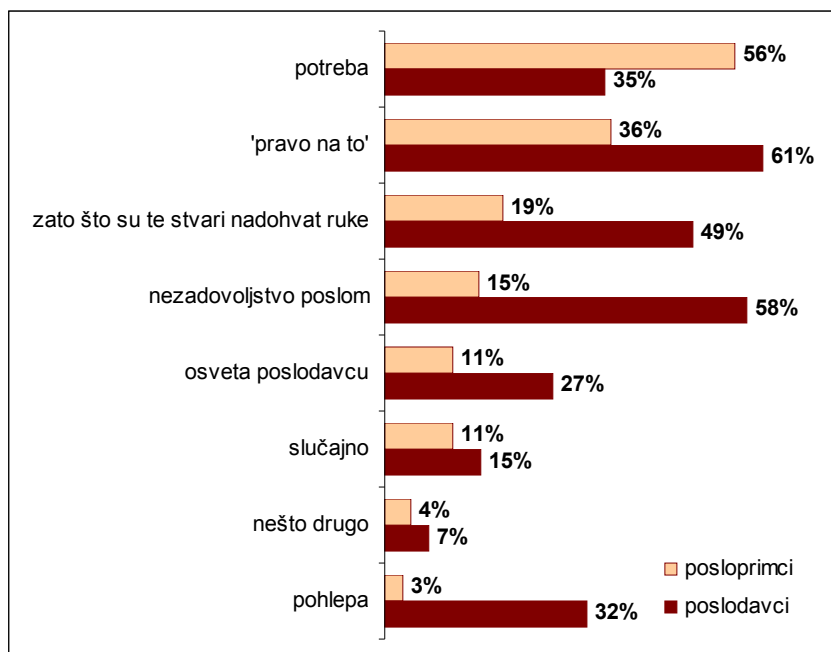
Za ispitanike koji su nešto otuđili iz tvrtke u kojoj rade najčešći razlog toga je **potreba** koju je navelo čak njih 56%. Svaki treći ispitanik (36%) koji je nešto otuđio **smatra da ima na to pravo**, a svaki peti (19%) objašnjava to činjenicom kako su te stvari **jednostavno bile tamo, tj. nadohvat ruke**.

"S jedne strane može se to smatrati krađom, dok s druge strane smatram da sam to zaslužila."

Ispitani poslodavci na otuđivanje gledaju drugačije od posloprimaca. Oni prvenstveno smatraju da zaposlenici otuđuju **jer misle da imaju pravo na to** (61%). Velik broj poslodavaca, njih 58%, uvjeren je da je **nezadovoljstvo poslom** razlog otuđivanja dok je to izjavilo samo 15% ispitanih posloprimaca. 49% poslodavaca smatra da zaposlenici otuđuju jer su im te stvari **nadohvat ruke** (49%).

Za razliku od većine posloprimaca koji su naveli **potrebu** kao glavni razlog otušivanja, samo 35% poslodavaca smatra da je to razlog otušivanja. Zanimljivo je da čak 32% poslodavca vjeruje da su njihovi zaposlenici **pohlepni**, a to je kao razlog otušivanja navelo samo 3% zaposlenika. Isto tako, 27% poslodavaca smatra da je razlog otušivanja **osveta** njima, dok je s druge strane 11% zaposlenika navelo to kao razlog. Svaki deseti ispitani posloprimac navodi da se otušivanje dogodilo slučajno, a to smatra 15% ispitanih poslodavaca.

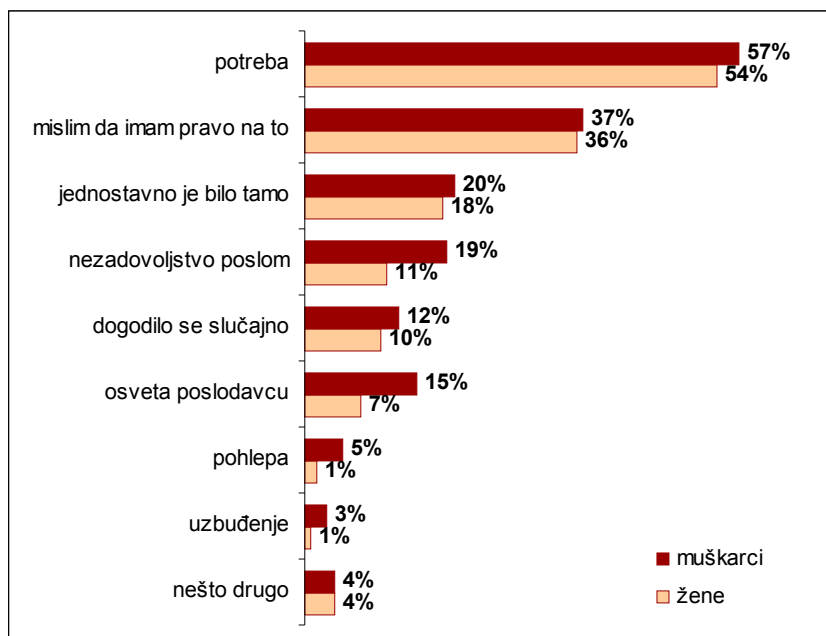
Grafikon 15. Razlozi otušivanja - poslodavci/posloprimci (moguće više odgovora)

"Razliku u percepciji poslodavaca i posloprimaca po ovom pitanju smo mogli donekle i očekivati. Pitanje je koliko se jasno zaposlenicima komunicira što se od njih očekuje tj. koji oblici ponašanja su prihvatljivi, a koji ne. Ukoliko poslodavac smatra da je npr. neprihvatljivo da olovka ili spajalica završi u vlasništvu posloprimca ili pak da je printanje ili telefoniranje za osobne potrebe ponašanje koje je neprihvatljivo na radnom mjestu, to treba jasno dati do znanja svim zaposlenicima, a ponašanja koja odstupaju od željenih je potrebno adekvatno sankcionirati. Dakle, zaposlenike treba upoznati s vrijednostima tvrtke u kojoj rade i ne tolerirati ili ignorirati ponašanja koja nisu u skladu s njima." **ističe Kristina Sanković, voditeljica ljudskih resursa u Grupi SELECTIO.**

Podjednako muškaraca i žena (57% muškaraca, 54% žena) navodi potrebu kao razlog otušivanja, 'pravo na to' navodi 37% muškaraca i 36% žena i razlog 'jednostavno je bilo tamo' 20% muškaraca i 18% žena. Velikih razlika između muškaraca i žena u većini odgovora nema, međutim, nešto više muškaraca nego žena razlogom otušivanja navodi nezadovoljstvo poslom (19% muškaraca, 11% žena) i osvetu poslodavcu (15% muškaraca, 7% žena).

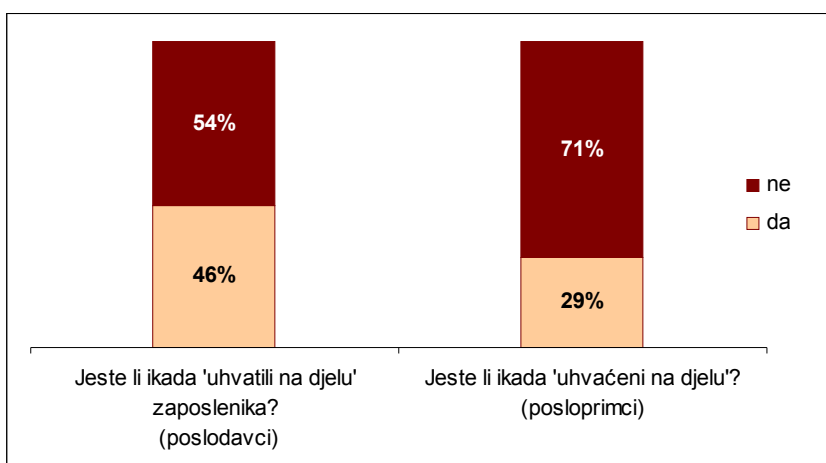
Grafikon 16. Razlozi otušivanja prema spolu (moguće više odgovora):

6. 'Uhvaćeni na djelu'

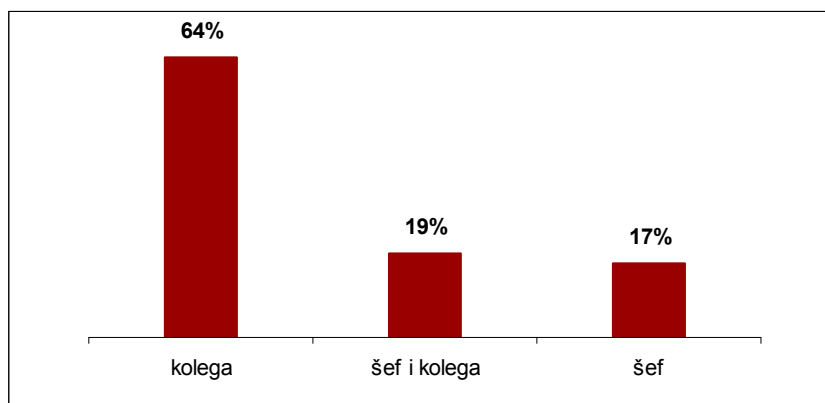
71% ispitanika koji su nešto otušili navode kako to nitko nije primijetio, a njih svega 29% navodi kako su uhvaćeni. Za razliku od toga, čak 46% poslodavaca navodi kako su zaposlenika koji otušuje 'uhvatili na djelu'.

Grafikon 17. Jeste li ikada 'uhvatili na djelu' zaposlenika/ jeste li bili 'uhvaćeni na djelu'?

Većinu zaposlenika koji su uhvaćeni na djelu (64%) uhvatio je kolega, dok je njih 17% uhvatio šef. Ostatak navodi da je njihovo otušivanje primijećeno i od strane šefa i kolega.

Grafikon 18. Tko vas je 'uhvatio na djelu'?

7. Posljedice otuđivanja

Velika većina posloprimaca, njih 89% koji su bili uhvaćeni na djelu, navode kako nije bilo negativnih posljedica, tek 2% njih navodi da je bilo opomenuto.

Za razliku od toga, 27% poslodavaca navodi da nije bilo negativnih posljedica za zaposlenike koji su otuđivali, 64% navodi da je opomenulo svoje zaposlenike koje su uhvatili u otuđivanju, 27% ih je tražilo novčanu naknadu, a čak 24% ih je dalo otkaz uhvaćenom zaposleniku. Kao posljedicu otuđivanja, novčanu naknadu i otkaz ne navodi niti jedan posloprimac.

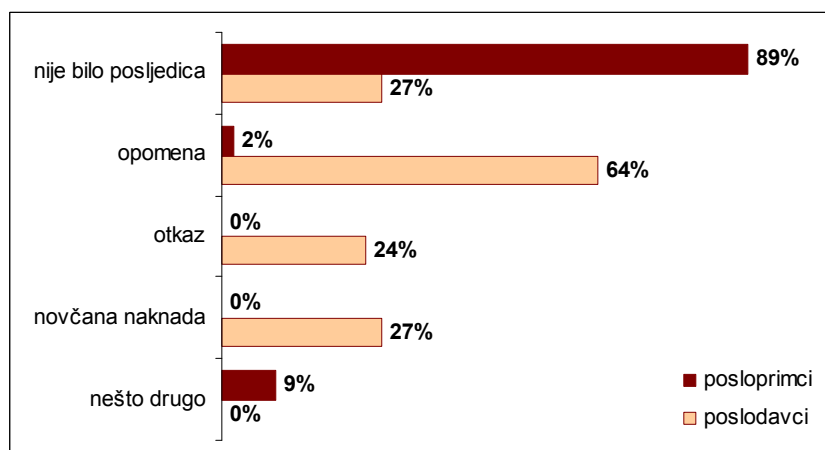
Kao još neke posljedice neki su ispitanici naveli razumijevanje od strane kolega i šefa, dok su neki naveli promjenu ponašanja nakon što su bili uhvaćeni.

Poslodavci često navode opomenu kao učinkovito rješenje, pogotovo ako je ona održana pred drugim kolegama. U tom slučaju, navode ispitanici:

"Opomena pred drugim djelatnicima dovodi ih u neugodnu situaciju i razmišljanje da otuđuju kolegama."

"Kod radnika treba stvoriti svijest da svaka imovina ma koliko malo vrijedila ima vlasnika."

Grafikon 19. Posljedice otuđivanja - poslodavci/posloprimci

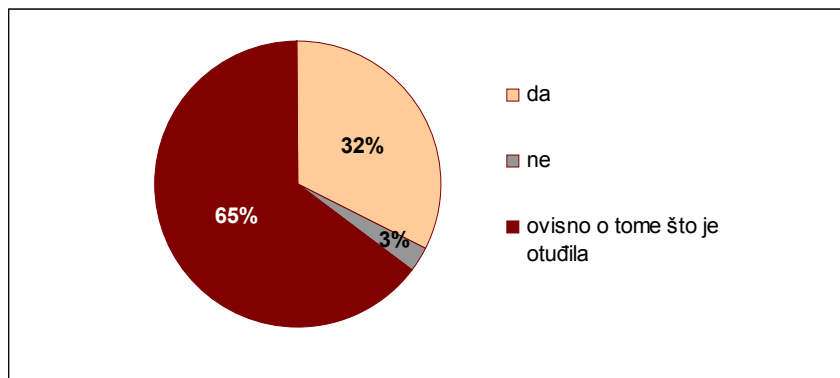

Na pitanje 'Smatrate li da je potrebno otpustiti osobu koja je otuđila nešto iz tvrtke?' većina poslodavaca (65%) smatra da takvu odluku treba donijeti ovisno o tome što je zaposlenik otuđio, a čak 32% ih smatra da takvog zaposlenika treba otpustiti. Tek 3% poslodavaca misli da otkaz nije primjerena posljedica.

Kao glavni razlog otpuštanja zaposlenika koji je otušivao poslodavci navode gubitak povjerenja, koje smatraju bitnim za uspješan radni odnos:

"U tom slučaju povjerenje se nepovratno izgubi i gotovo je nemoguće izgubljeno povjerenje ponovno vratiti, to je stvar principa, ne toliko vrijednosti."

Grafikon 20. Smatrate li da je potrebno otpustiti osobu koja je otušila nešto iz tvrtke?

8. Prijava otušivanja

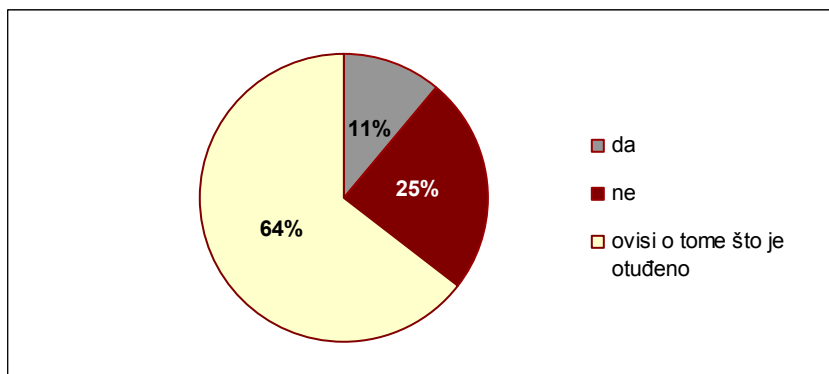
Četvrtina ispitanih posloprimaca (25%) ne bi prijavila svog kolegu nadređenoj osobi u slučaju otušivanja stvari iz tvrtke. Većini ispitanika (64%) takva odluka ovisi o tome što je otušeno. 11% ispitanika prijavila bi kolegu zbog otušivanja.

Komentari ispitanika su slični onima na pitanje smatraju li otušivanje lošim ili ne. Odluku o prijavi većina bi donijela na temelju vlastite procjene je li ukraden predmet vrijedan ili potreban drugim zaposlenicima za rad. Ukoliko je predmet koji je otuđen vrijedan zaposlenici bi to prijavili nadređenoj osobi. Sitne stvari kao što su olovke i spajalice kolege će u većini slučajeva zanemariti.

"Ako je nešto vrijedno, onda da."

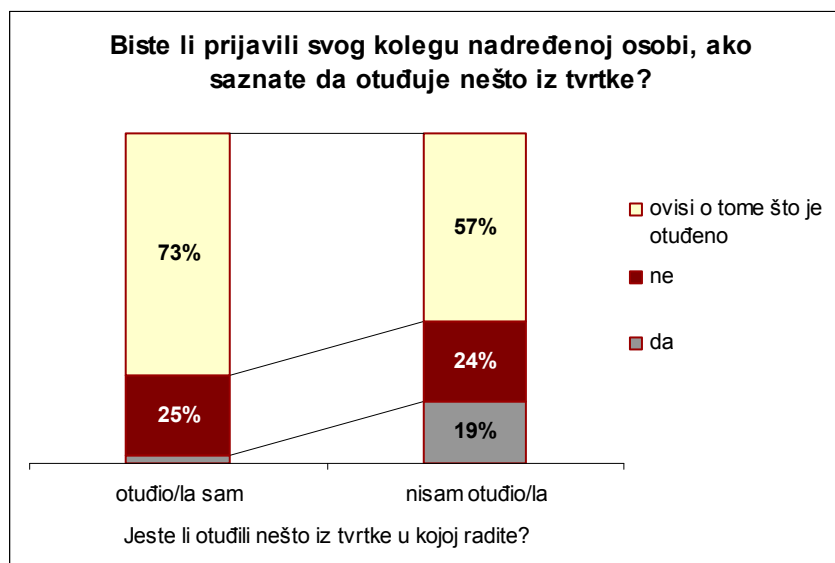
"Ako kolega otuđi nešto što će ostalim kolegama naškoditi, onda bi ga prijavila."

Grafikon 21. Biste li prijavili svog kolegu nadređenoj osobi iz tvrtke?

Prijava kolege zbog otušivanja nadređenoj osobi ovisi o vlastitom otušivanju. Neznatan postotak ispitanika koji su otušili nešto iz tvrtke, njih 2%, prijavilo bi kolegu, a čak 19% ispitanika koji nisu nikad ništa otušili učinilo bi to. Podjednako je postotak onih koji ne bi prijavili kolegu, ali je znatno više ispitanika koji su otušili (73%) u odnosu na one koji nisu (57%) koji bi o tome trebali razmisliti.

Grafikon 22. Prijava kolege nadređenoj osobi u ovisnosti o vlastitom otušivanju

9. Sprječavanje otušivanja

Najviše ispitanih poslodavaca, njih 42%, misli da se otušivanje ne može spriječiti. Otprilike jednaki broj misli da bi se to moglo spriječiti povećanjem nadzora nad zaposlenicima i već pri samom odabiru zaposlenika kroz selekcijski postupak (35%, odnosno 34%).

14% poslodavaca navelo je nešto drugo, npr. neki smatraju da je to stvar osobe i kućnog odgoja te da se to jako teško naknadno mijenja, dok drugi predlažu razgovor, edukaciju i poboljšanje organizacijske klime i međuljudskih odnosa kako se takve stvari ubuduće ne bi događale.

Grafikon 23. Kako bi se otušivanja ovog tipa mogla spriječiti (moguće više odgovora)?

